

door, behalve een paar buitenlandse hedgefondsen, een vasthoudende journalist van de *Financial Times* en een paar relatief onbekende Duitse bloggers.

Het grootste boekhoudschandaal sinds jaren in Europa komt in juni 2020 volledig naar buiten. Het sprookje is dan uit. De beurskoers stort in. Beleggers verliezen 20 miljard euro. Het faillissement leidt tot grote schade bij kredietgevers en andere stakeholders. Jörn Leogrande staat op straat.

“Dat een DAX-onderneming failliet gaat, is uniek”, zegt Danyal Bayaz, een van de negen leden van de parlementaire commissie die onderzoekt hoe dit kon en waarom accountants en toezichthouders niet ingrepen.

De commissieleden horen in vijf maanden tijd, vaak tot diep in de nacht, 200 uur lang, zeventig getuigen. Ze tillen spectaculaire details boven water. Een tussentijds verslag uit maart is vernietigend. Deze maand wordt kanselier Angela Merkel gehoord over de politieke lobby voor het bedrijf.

SYSTEMATISCH FALEN

Het was “geen natuurramp maar systematisch falen”, aldus de commissie. “Bij Wirecard kwam een giftige mix samen”, zegt Fabio de Masi, lid namens Die Linke. “Het was de zwakte van het typische Duitse old boys netwerk gecombineerd met een overdreven geloof op de beurs in de nieuwe wereld van technologie en internet. Het toezicht en de politiek gingen daarin mee en schaarde zich aan de zijde van de onderneming.”

De opkomst van Wirecard is niet helemaal zonder controverse. De kritiek concentreert zich in de groeifase op de aard van de klanten. Veel klanten komen uit de gok- en pornowereld. Maar ook over de boekhouding en de controles worden vragen gesteld. De Wirecard-top wuift ze vakkundig weg. De beleggers die ze aankarten, komen zelf onder vuur te liggen.

Topman Braun en rechterhand

Jan Marsalek, beiden Oostenrijkers, leiden de aandacht van hun eigen gerommel af door te doen alsof ze slachtoffer zijn van buitenlandse speculanten en media. Daarmee winnen ze tijd en vertrouwen in de financiële wereld en bij huisaccountant EY.

LESSEN

Volgens hoogleraar Jan Krahnert uit Frankfurt bevat de zaak lessen die veel verder gaan dan de Duitse markt en het Duitse toezichtstelsel.

“Het Wirecard-schandaal heeft grote tekortkomingen in het toezicht in Duitsland aan het licht gebracht, vooral wat betreft de bescherming van beleggers en de integriteit”, schrijft hij samen met een handvol collega's in een academische analyse van de zaak.

Ze waarschuwen voor de “negatieve overloopeffecten” van dit soort fraudegevallen. Niet alleen de Duitse beurs, maar de hele Europese kapitaalmarkt is door het falen op alle fronten minder aantrekkelijk geworden voor binnenlandse en internationale beleggers en bedrijven die aandelen willen uitgeven.

Beleggers moeten erop kunnen vertrouwen dat op de naleving van regels wordt toegezien en dat hard optreden volgt op overtredingen. Bij Wirecard gebeurt dat niet. Een onderneming heeft volgens Krahnert vijf verdedigingslijnen tegen fraude en bedrog. Bij Wirecard stellen ze niets voor.

Binnen het bedrijf laat het interne controlesysteem het afweten. De voorzitter van de raad van commissarissen zegt “andere dingen te doen te hebben” dan verhalen over balansmanipulatie serieus te nemen. De externe accountant EY keurt de jaarrekening tien jaren achtereen goed.

'MEDEPLICHTIGEN'

Buiten de muren van de onderneming laten de bevoegde toezichthouders op financiële verslaggeving en accountantscontroles

**BELEGGERS
MOETEN EROP
KUNNEN
VERTROUWEN
DAT OP DE
NALEVING VAN
REGELS WORDT
TOEGEZIEN EN
DAT HARD
OPTREDEN
VOLGT OP
OVERTREDINGEN**

steken vallen. Beurswaakhond BaFin laat zich regelrecht om de tuin leiden.

“Gewillige medeplichtigen”, zeggen de parlementariërs. “Een bende met een grote criminele verbeeldingskracht en energie kon zijn gang gaan door het collectief falen van toezichthoudende instanties”, zegt Bayaz.

Na onthullende publicaties over Wirecard in de *Financial Times* en stevige koersdalingen dringt de onderneming in 2019 aan op een shortsellverbod. De waakhond laat zich voor het karretje spannen van Wirecard. Een “kardinale fout”, zeggen de parlementariërs.

In hun boek *Die Wirecard Story* schrijven Volker ter Haseborg en Melanie Bergermann dat de waakhond misschien doet wat de wet voorschrijft, maar verstrikt raakt in de Duitse bureaucratie. “Veel eerder dan de werkelijke interventie is de boodschap die BaFin uitzendt.”

Veel beleggers zien de maatregel